

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

ATASKAITA DĖL ŽMOGAUS TEISIŲ PADĖTIES KLAIPĖDOS APSKRITIES VYRIAUSIOJO POLICIJOS KOMISARIATO AREŠTINĖJE IR LAIKINO SULAIKYMO PATALPOSE, PLUNGĖS RAJONO POLICIJOS KOMISARIATO, SKUODO RAJONO POLICIJOS KOMISARIATO IR PALANGOS MIESTO POLICIJOS KOMISARIATO ILGALAIKIO IR LAIKINO SULAIKYMO PATALPOSE

2016-06-08 Nr. 2016/1-21

Vilnius

I. NACIONALINĖ KANKINIMŲ PREVENCIJA IR BENDRA INFORMACIJA APIE ATLIKTĄ PATIKRINIMĄ

1. Lietuvos Respublikos Seimui 2013 m. gruodžio 3 d. įstatymu Nr. XII-630 ratifikavus Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą fakultatyvų protokolą (toliau vadinama – Fakultatyvus protokolas) ir priėmus Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau vadinama – LR SKĮ) pakeitimus, pagal kuriuos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriams buvo pavesta vykdyti nacionalinę kankinimų prevenciją laisvės apribojimo vietose nuolat jose lankantis (LR SKĮ 3 ir 19¹ straipsnių nuostatos), Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga (toliau vadinama – Įstaiga) tapo nacionaline prevencijos institucija.

Vykdydami nacionalinę kankinimų prevenciją, Seimo kontrolieriai naudojami plačiais įgaliojimais: jie turi teisę pasirinkti, kokias laisvės apribojimo vietas aplankyti ir kokius asmenis apklausti, patekti į visas laisvės apribojimo vietas ir jose esančias patalpas, susipažinti su jų įrengimu ir infrastruktūra. Be to, Seimo kontrolieriai turi teisę kalbėtis be liudininukų su asmenimis, kurių laisvė apribota, taip pat apklausti bet kokius kitus asmenis, kurie galėtų suteikti reikiamos informacijos, laisvės apribojimo vietų patikrinimus atlikti kartu su pasirinktais ekspertais.

2. Seimo kontrolierius, Įstaigos vadovas Augustinas Normantas, vykdydamas nacionalinę kankinimų prevenciją, pavedė Seimo kontrolierių įstaigos Žmogaus teisių biuro vedėjui Kęstučiui Jankauskui, patarėjams – Kristinai Brazevič, Deimantei Karužienei ir Jurui Taminskui 2016 m. kovo 14–16 dienomis atlikti patikrinimus dėl žmogaus teisių padėties Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato (toliau vadinama – Klaipėdos AVPK) areštinėje ir laikino sulaikymo patalpose bei trijų Klaipėdos apskrityje veikiančių policijos komisariatų: Plungės rajono policijos komisariato (toliau vadinama – Plungės PK), Skuodo rajono policijos komisariato (toliau vadinama – Skuodo PK) ir Palangos miesto policijos komisariato (toliau vadinama – Palangos PK) ilgalaikio ir laikino sulaikymo patalpose. Patikrinimų metu buvo bendrauta su įstaigų vadovais bei kitais pareigūnais, darbuotojais ir juose laikomais asmenimis.

3. Atliekant patikrinimus buvo apžiūrėtos Klaipėdos AVPK areštinės kameros, apklausų, pasimatymų ir kitos patalpos, sanitarinės švaryklos, pasivaikščiojimo kiemeliai bei laikino sulaikymo patalpos, taip pat Plungės PK, Skuodo PK ir Palangos PK ilgalaikio ir laikino sulaikymo

patalpos, įskaitant apklausų, pasimatymų ir kitus kambarius. Per patikrinimus taip pat analizuoti įvairūs dokumentai, įskaitant elektronines jų versijas (Policijos areštinių ir sulaikymo patalpų elektroninis registras; toliau vadinama – Elektroninis registras), laikomų asmenų bylos, išvedimo iš kamerų, nuobaudų skyrimo, pareigūnų lankymosi kamerose, greitosios medicinos pagalbos iškvietimų, patalpų valymo, dezinfekcijos datų registravimo žurnalai ir kt.).

Klaipėdos AVPK yra 10 (dešimt) laikino sulaikymo patalpų (kamerų) ir areštinė, kurioje įrengta 40 gyvenamųjų kamerų (96 vietos). Vizito metu laikino sulaikymo patalpose buvo laikomas vienas asmuo, areštinėje – 49 asmenys (iš jų trys moterys ir vienas užsienio valstybės pilietis). Plungės PK yra 3 (trys) laikino sulaikymo ir 2 (dvi) ilgalaikio sulaikymo patalpos. Vizito metu ilgalaikio sulaikymo patalpose buvo laikomi du asmenys. Skuodo PK yra 1 (viena) laikino sulaikymo ir 2 (dvi) ilgalaikio sulaikymo patalpos. Vizito metu laikomų asmenų nebuvo. Palangos PK yra 3 (trys) laikino sulaikymo ir 3 (trys) ilgalaikio sulaikymo patalpos, vizito metu jose žmonių nebuvo.

II. AKTUALŪS TEISĖS AKTAI, TEISMŲ PRAKTIKA IR STANDARTAI

4. Pagrindiniai teisės aktai, taikytini atliekant patikrinimus teritorinių policijos įstaigų areštinėse ir laikino sulaikymo patalpose:

4.1. Lietuvos Respublikos Konstitucija;

4.2. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija;

4.3. Principų, kuriais siekiama apsaugoti visus bet kokia forma suimtus ar kalinamus asmenis, sąvadas, priimtas Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 1988 m. rezoliucija 43/173, ir Pagrindiniai elgesio su sulaikytais asmenimis principai, priimti Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 1990 m. rezoliucija 45/111;

4.4. Europos kalnimo taisyklės (Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacija šalims narėms Nr. R (2006) 2, 2006 m. sausio 11 d. priimta 952-ame Ministrų Komiteto ministrų pavaduotojų posėdyje);

4.5. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas (toliau vadinama – BPK);

4.6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas;

4.7. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymas;

4.8. Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas;

4.9. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas;

4.10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimas Nr. 875 „Dėl asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“;

4.11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. sausio 19 d. nutarimas Nr. 14 „Dėl fiziologinių mitybos normų asmenims, laikomiems kardomojo kalnimo ir laisvės atėmimo vietose, patvirtinimo“, Lietuvos higienos norma HN 15:2005 „Maisto higiena“ (toliau vadinama – Higienos norma HN 15:2005);

4.12. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugpjūčio 3 d. įsakymas Nr. V-908 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 134:2015 „Laisvės atėmimo vietų ir teritorinių policijos įstaigų areštinių sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ (toliau – Higienos norma HN 134:2015);

4.13. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 31 d. įsakymas Nr. V-974 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 2 d. įsakymo Nr. V-55 „Dėl privalomojo profilaktinio aplinkos kenksmingumo pašalinimo (dezinfekcijos, deratizacijos) tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo (toliau vadinama – Kenksmingumo pašalinimo tvarkos aprašas);

4.14. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2015 m. vasario 10 d. įsakymas Nr. 5-V-139 „Dėl Policijos areštinių apsaugos ir priežiūros instrukcijos patvirtinimo“ (toliau – Apsaugos ir priežiūros instrukcija);

4.15. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2003 m. kovo 27 d. įsakymas Nr. V-100 „Dėl skiriamų maisto produktų vidutinių paros kiekių asmenims, laikomiems policijos komisariatu areštinėse, patvirtinimo“ (toliau vadinama – Įsakymas dėl areštinėse skiriamų maisto produktų vidutinių paros kiekių);

4.16. Teritorinių policijos įstaigų operatyvaus valdymo padalinių patalpų įrengimo ir eksploatavimo reikalavimai, patvirtinti Lietuvos policijos generalinio komisaro 2010 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. 5-V-263 (toliau vadinama – Įrengimo ir eksploatavimo reikalavimai);

4.17. Teritorinių policijos įstaigų areštinių saugos ir eksploatavimo reikalavimai, patvirtinti Lietuvos policijos generalinio komisaro 2002 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 380 (toliau vadinama – Saugos ir eksploatavimo reikalavimai);

4.18. Policijos įstaigų operatyvaus valdymo padalinių darbo organizavimo instrukcija, patvirtinta Lietuvos policijos generalinio komisaro 2010 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 5-V-553 „Dėl Policijos įstaigų operatyvaus valdymo padalinių darbo organizavimo instrukcijos patvirtinimo“ (toliau vadinama – Darbo organizavimo instrukcija);

4.19. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2007 m. gegužės 29 d. įsakymas Nr. 5-V-356 „Dėl Teritorinių policijos įstaigų areštinių veiklos taisyklių patvirtinimo“ (toliau vadinama – Taisyklės);

4.20. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2008 m. balandžio 24 d. įsakymas Nr. 5-V-206 „Dėl tipinių teritorinių policijos įstaigų pastatų, statinių ir patalpų reikalavimų patvirtinimo“ (Lietuvos policijos generalinio komisaro 2011 m. balandžio 29 d. įsak. Nr. 5-V-739 redakcija) (toliau vadinama – Patalpų reikalavimai);

4.21. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2009 m. gegužės 14 d. įsakymas Nr. 5-V-336 „Dėl Policijos įstaigų operatyvaus valdymo padalinių veiklos, valdant policijos pajėgas, optimizavimo koncepcijos patvirtinimo“ (toliau – Optimizavimo koncepcija);

4.22. Lietuvos policijos generalinio komisaro 2009 m. liepos 1 d. įsakymas Nr. 5-V-473 „Dėl policijos areštinių veiklos optimizavimo 2009–2015 metų programos patvirtinimo“ (toliau vadinamas – 2009–2015 metų optimizavimo programa);

4.23. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. sausio 19 d. įsakymas Nr. V-8 „Dėl Lietuvos medicinos normos MN 129: 2004 „Teritorinės policijos įstaigos areštinės medicinos punktas (kabinetas)“ patvirtinimo“ (toliau vadinama – Medicinos norma MN 129: 2004);

4.24. Geros higienos praktikos taisyklės maisto produktų prekybos įmonėms, UAB „Ad infinitum“, 2004 m. (toliau – Geros higienos praktikos taisyklės).

5. Pažymėtina, kad, vertinant elgesį su asmenimis, kuriems apribota laisvė, ir tokių asmenų laikymo sąlygas, svarbu vadovautis ne tik nacionaliniais ir tarptautiniais teisės aktais, bet ir Lietuvos ir tarptautinių teismų praktika, kompetentingų bei plačius įgaliojimus turinčių tarptautinių institucijų rekomendacijomis.

5.1. Lietuvoje kalinimo sąlygų atitikties teisės aktuose nustatytiems reikalavimams klausimus ne kartą yra nagrinėję administraciniai teismai. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra suformulavęs praktiką dėl neturtinės žalos, patirtos dėl netinkamų kalinimo sąlygų, atlyginimo (be daugelio, kitų paminėtina, pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. sausio 23 d. nutartis byloje A-146-115-12). Be to, Lietuva yra prisijungusi prie Europos žmogaus teisių konvencijos (toliau vadinama – Konvencija), todėl jai privalomi ir Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijoje suformuluoti principai dėl Konvencijos 3 straipsnio (kankinimo uždraudimas) reikalavimų taikymo asmenims atimant ar apribojant laisvę (paminėtini, pvz., šie sprendimai: *Karalevičius v. Lithuania*, Nr. 53254/99, 2005 m. balandžio 7 d. sprendimas; *Ananyev*

and Others v. Russia, Nr. 42525/07 ir 60800/08, 2012 m. sausio 10 d. sprendimas; *Gulyayeva v. Russia*, Nr. 67413/01, 2010 m. balandžio 1 d. sprendimas).

5.2. Europos regiono valstybėse kankinimų prevenciją jau 25 metus vykdančias Europos Komitetas prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą (toliau vadinama – CPT) įdiegė ir taiko elgesio su asmenimis, iš kurių atimta laisvė, standartus¹. CPT, laisvės apribojimo (atėmimo) vietose atlikęs patikrinimus dėl elgesio su juose laikomais asmenimis, konkrečioms valstybėms pateikia savo rekomendacijas, kaip užkirsti kelią kankinimui ir kitokiam žiauriam, nežmoniškam ar žeminančiam elgesiui ir baudimui. CPT nustatytuose standartuose įtvirtinti visuotinai pripažinti ir taikomi žmogaus teisių apsaugos standartai, kuriuos valstybės taip pat pripažįsta ir gera valia vykdo, atsižvelgia į juos ir jų laikosi.

III. TIKRINAMOS SRITYS IR NUSTATYTOS APLINKYBĖS

6. Patikrinimai atlikti vertinant žmogaus teisių apsaugos ir kankinimų prevencijos aspektu svarbiausius klausimus, susijusius su asmenų laikymo sąlygomis ir žmogaus teisių padėtimi, pagal šias sritis: 1) duomenys apie įstaigą ir laikomus asmenis; 2) darbuotojai; 3) saugumo priemonės ir savižudybių prevencija; 4) kratos ir specialiųjų priemonių panaudojimas; 5) elgesys su laikomais asmenimis, drausminio poveikio priemonių taikymas; 6) laikymo ir higienos sąlygos; 7) maitinimas; 8) apranga; 9) sveikatos priežiūra; 10) kitos laikomų asmenų teisės; 11) informacijos prieinamumas ir kreipimusi nagrinėjimas; 12) užsienio valstybių piliečiai; 13) kitų institucijų atlikti patikrinimai.

Taip pat atsižvelgiama į šios ataskaitos II skyriuje nurodytus teisės aktus, CPT standartus bei CPT ataskaitose apie Lietuvoje atliktus patikrinimus pateiktas rekomendacijas, Lietuvos teismų ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką.

7. Pažymėtina, kad apsilankius šioje ataskaitoje nurodytų policijos komisariatų (toliau vadinama ir – Komisariatai) areštineje, ilgalaikio ir laikino sulaikymo patalpose, susidarė bendras teigiamas įspūdis dėl žmogaus teisių užtikrinimo jose laikomiems asmenims. Klaipėdos AVPK deda maksimalias pastangas užtikrinti kuo tinkamesnes asmenų laikymo sąlygas, stengiasi išlaikyti abipusiai pagarbius pareigūnų ir laikomų asmenų santykius, ir pan. Tačiau vis dėl to tenka konstatuoti, kad atlikus patikrinimus buvo nustatyti keli toliau ataskaitoje aptariami trūkumai ir situacijos, dėl kurių gali būti pažeidžiamos žmogaus teisės.

7. Patikrinimų metu nustatytos aplinkybės

7.1. Dėl pareigūnų darbo sąlygų

7.1.1. CPT yra nurodęs, kad netinkamas elgesys gali pasireikšti įvairiai, ir nebūtinai netinkamai elgiamasi tyčia – tokį elgesį gali lemti ir organizaciniai trūkumai ar nepakankami išteklių (Antrosios bendrosios ataskaitos [CPT/Inf (92) 3] 44 punktas). Todėl, siekiant užkirsti kelią netinkamam pareigūnų elgesiui su laikomais asmenimis, be kita ko, būtina stengtis sukurti palankią aplinką, t. y. užtikrinti, kad ne tik asmenų, kurių laisvė apribota, laikymo sąlygos, bet ir pareigūnų darbo sąlygos būtų tinkamos.

7.1.2. Naujai pastatytame Klaipėdos AVPK pareigūnams sudarytos tinkamos darbo sąlygos.

Palangos PK statinys rekonstruotas, tačiau netinkamai įrengta (neefektyvi) vėdinimo sistema, pareigūnų darbo kabinetuose trūksta oro. Skuodo ir Plungės PK patalpos (arba dalis jų)

¹ [CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2013].

neremontuotos, t. y. grindų, sienų dangos bei baldai nusidėvėję, pareigūnams nesudarytos sąlygos nusiprausti (nėra dušo), nėra sporto salės (Skuodo PK pareigūnai sporto salę įrengia savo jėgomis).

Lankantis Komisarituose, pareigūnai pareiškė pageidavimą turėti rankų dezinfekcijos priemonės. Šiuo metu laikiklis su dezinfekavimo skysčiu yra tik areštinės bendruomenės slaugytojo patalpoje, kur atliekama asmenų, laikomų areštinėje, medicininė apžiūra, areštinės pareigūnai bei darbuotojai, atliekantys kamerų valymo darbus, aprūpinami vienkartinėmis pirštinėmis. Klaipėdos AVPK Valdymo organizavimo skyriaus vedėjas Arūnas Užkuras informavo, kad jau yra užsakyti keturi dezinfekavimo skysčių laikikliai bei specialus dezinfekavimo skystis. Laikikliai bus sumontuoti areštinės postinių patalpose ir patalpoje, kurioje atliekamos uždarytų į areštinę asmenų kratos, taip pat areštinės darbuotojų patalpoje.

7.2. Dėl Elektroninio registro pildymo

7.2.1. CPT pabrėžia išsamaus patalpų, kuriose laikomi asmenys, žurnalo ir jame registruojamų visų asmenų laisvės apribojimo aspektų bei veiksmų, kurių buvo imtasi (pvz., kada asmeniui atimta laisvė ir šios priemonės taikymo priežastys, kada pranešta apie teises, kokie buvo sužalojimo požymiai, kada sulaikytasis perkeltas arba paleistas, ir pan.), svarbą, tokiu būdu užtikrinant pagrindines policijos įstaigoje laikomų asmenų apsaugos priemones (Antrosios bendrosios ataskaitos [CPT/Inf (92) 3] 40 punktas). Todėl svarbu, kad patalpinimo į laikino / ilgalaikio sulaikymo patalpas ir išleidimo iš jų laikas būtų visuomet įrašomas ir nurodomas tiksliai.

Duomenys apie laikino / ilgalaikio sulaikymo patalpose laikomus ir į areštinę uždaramus asmenis įkeliami į elektroninį Policijos registruojamų įvykių registrą (toliau vadinama ir – Elektroninis registras) (pvz., duomenys apie buvimo policijos komisariate ir laikino / ilgalaikio sulaikymo patalpose trukmę, sulaikymo ir uždarymo į areštinę datą, laiką, pranešimo apie sulaikymą tretiesiems asmenims faktą, matomus kūno sužalojimus, išvedimo iš kameros pasimatymui, apklausai laiką ir pan.). Seimo kontrolieriams 2015 m. atlikus patikrinimus policijos komisariatuose (2015-05-21 ataskaita Nr. 2015/1-22), pastebėti šio registro trūkumai pildant duomenis (buvo nurodomi ne visi duomenys apie asmenų buvimo komisariate ir laikino sulaikymo patalpose trukmę, taip pat apie tai, ar asmuo apskritai buvo patalpintas į laikino sulaikymo patalpą, atspausdinus išrašą trūko duomenų apie asmenų išleidimo iš komisariato laiką ir kt.) ir Policijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau vadinama – Policijos departamentas) rekomenduota juos pašalinti.

7.2.2. Lankantis Klaipėdos apskrities policijos komisariatuose taip pat buvo vertinami Elektroniniame registre esantys įrašai. Nustatyta, kad vis dar ne visuomet nurodomi (arba nurodomi klaidingai) duomenys apie asmenų patalpinimo į laikino / ilgalaikio sulaikymo patalpas ir išleidimo iš jų laiką.

Taip pat pastebėta, kad daugelyje Komisariatų kompiuteriai yra siauro (kvadrato formos) ekrano, o registro pagrindinis puslapis yra pritaikytas plačiajam ekranui, todėl siauros formos ekrane matomos ne visos parinktys. Policijos departamento Policijos informacijos valdybos Informacinių technologijų sistemų administravimo skyriaus vedėjo Šarūno Gavėno nuomone, šiuo metu policijos pajėgos valdomos tik iš apskričių policijos komisariatų, kuriems šiai funkcijai vykdyti buvo nupirkti kompiuteriai su dviem plačiaekraniais monitoriais, o ateityje visi pajėgų valdymo funkcijai įsigyjamų kompiuterių monitoriai bus plačiaekraniai.

7.3. Dėl asmenų stebėjimo laikino sulaikymo, apklausos patalpose

7.3.1. Policijos pareiga rūpintis sulaikytais asmenimis apima atsakomybę už tai, kad būtų garantuotas jų saugumas ir fizinė neliečiamybė, o sulaikytieji turėtų galimybę nuolat be didelių

pastangų kontaktuoti su nuovados personalu (Dvyliktosios bendrosios ataskaitos [CPT/Inf (2002) 15] 48 punktas).

Pagal Patalpų reikalavimų 31.3 punktą, vaizdo stebėjimo kameros turi būti įrengtos ir proceso dalyvių apklausos kambariuose, o vaizdo įrašai turi būti saugomi ne trumpiau kaip 30 parų. CPT taip pat pažymi, kad apklausos policijoje elektroninis įrašymas yra dar viena naudinga apsaugos nuo netinkamo elgesio sulaikytųjų atžvilgiu priemonė, ir ragina ją taikyti visoje valstybėje (Antrosios bendrosios ataskaitos [CPT/Inf (92) 3] 39 punktas, CPT/Inf (2014) 18, 24 punktai).

Taip pat pažymėtina, kad laikomiems asmenims turi būti užtikrinta galimybė privačiai naudotis sanitariniais įrenginiais (Europos kalnimo taisyklių 19.3 punktas, Septintosios bendrosios [CPT/Inf (97) 10] ataskaitos 13 punktas, Aštuntosios bendrosios ataskaitos [CPT/Inf (98) 12] 34 punktas, Dvidešimt ketvirtosios bendrosios ataskaitos [CPT/Inf (2015) 1] 105 punktas). Europos Žmogaus Teisių Teismas ne kartą yra nustatęs Konvencijos 3 straipsnio pažeidimus dėl kalnimo sąlygų, be kita ko, atsižvelgęs į tai, kad kamerosse buvo įrengti privatumo neužtikrinantys sanitariniai įrenginiai (žr. minėtą *Ananyev and Others v. Russia*).

7.3.2. Visuose aplankytuose Komisariatuose ilgalaikio ir laikino sulaikymo kameros stebimos vaizdo kameromis, be to, yra galimybė įjungti garsą (Klaipėdos AVPK). Tačiau pažymėtina, kad Palangos PK vaizdo stebėjimo kameros ilgalaikio sulaikymo kamerosse įrengtos taip, jog galima matyti ir dalį sanitarinio mazgo erdvės. Be to, laikino ir ilgalaikio laikymo patalpose įrengtuose sanitariniuose mazguose nėra įėjimo durelių (pertvarų). Palangos PK viršininko teigimu, sanitarinio mazgo zoną planuojama atitverti nuo likusio kameros ploto bei įrengti duris; tokiu būdu apsaugoti laikomų asmenų privatumą naudojantis tualetu.

Apklausos patalpos Palangos, Skuodo ir Plungės komisariatuose taip pat stebimos vaizdo stebėjimo kameromis. Klaipėdos AVPK, kur įrengtos keturios apklausos patalpos, pareigūnų pateiktomis duomenimis, vaizdo stebėjimo kameras komisariato apklausos patalpose planuojama įrengti 2016 metais.

7.4. Dėl neblaivių asmenų laikymo laikino sulaikymo patalpose

7.4.1. Seimo kontrolierių 2015 metais atliktų patikrinimų policijos komisariatuose ataskaitoje (2015-05-21 ataskaita Nr. 2015/1-22) buvo atkreiptas dėmesys į neblaivių asmenų laikymą laikino sulaikymo patalpose ilgiau kaip 5 valandas. Pagal teisės aktų reikalavimus, šiose patalpose asmenys negali būti laikomi ilgiau kaip 5 valandas, be to, jos nėra pritaikytos ilgalaikiam laikymui (nėra lovos, sanitarinio mazgo, vandens).

7.4.2. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės ataskaitoje dėl CPT po 2008 m. vizito pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo [CPT/Inf (2009) 24] buvo pateikta nuomonė, jog neblaivių asmenų išblaivinimas nėra policijos funkcija, o Vyriausybės priimtoje Optimizavimo koncepcijoje numatyta mažinti sulaikytų administracinės teisės pažeidėjų, pristatomų į policijos įstaigas išblaivinti, skaičių tokiomis priemonėmis kaip: sulaikytus neblaivius asmenis, vietoje įforminus administracinę teisės pažeidimą, vežti į jų gyvenamąją vietą arba perduoti juos artimajam giminaičiui (šeimos nariui), sveikatos priežiūros darbuotojams, kai tokiems žmonėms reikia suteikti medicinos pagalbą, ir tik išimtiniais atvejais pristatyti į policijos įstaigą; taip pat inicijuoti nakvynės namų, išlaikomų vietos savivaldos institucijų, steigimą (Optimizavimo koncepcijos 24.2–24.3 punktai).

Lankantis Klaipėdos apskrities policijos komisariatuose nustatyta, kad ši problema vis dar aktuali. Pavyzdžiui, nuo 2016 m. vasario 1 d. iki 2016 m. kovo 14 d. Plungės PK laikino sulaikymo patalpose buvo laikomi 95 žmonės, iš jų neblaivūs asmenys, sulaikyti administracine tvarka ir laikyti viršijant 5 val. terminą, buvo laikomi 15 kartų, nuo 6 iki 14 valandų.

Siekiant užtikrinti tinkamą neblaivių asmenų priežiūrą ir išvengti nelaimingų atsitikimų, Seimo kontrolierius Policijos departamentui rekomendavo imtis priemonių, kad galimybės spręsti

neblaivių asmenų pristatymo į atitinkamą įstaigą klausimą būtų apsvarstytos kartu su sveikatos priežiūros įstaigomis. Policijos departamentas, vykdydamas Seimo kontrolieriaus rekomendaciją, informavo, kad šiam klausimui spręsti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijoje yra sukurta tarpžinybinė darbo grupė, kurios veikloje dalyvauja ir Policijos departamentas.

7.5. Dėl pasivaikščiojimo kiemų įrengimo ir naudojimo

7.5.1. CPT savo ataskaitoje po 2012 metų vizito Lietuvoje pažymėjo, jog areštinių pasivaikščiojimo kiemai maži, o kai kuriuose jų nėra nuo saulės ar blogo oro apsaugančių pastogių ir vietų pailsėti, pvz., suolų, bei rekomendavo imtis priemonių šiems trūkumams ištaisyti (2012 m. vizito Lietuvoje ataskaitos [CPT/Inf (2014) 18] 29 punktas).

Pagal Saugos ir eksploataavimo reikalavimų 40 punktą, išilgai pasivaikščiojimo kiemelių sienų, viršuje, priešpriešiais posto pareigūno pakylą, įrengiami 150 cm pločio stogeliai, kad asmenys galėtų pasislėpti nuo kritulių, taip pat pasivaikščiojimo kiemeliuose turi būti įrengti vandens nutekėjimo latakai.

Asmenims, kurie laikomi policijos areštinėje 24 valandas arba ilgiau, turi būti pasiūlytas, kiek tai įmanoma, kasdienis pasivaikščiojimas lauke (Ištrauka iš Dvyliktosios bendrosios ataskaitos [CPT/Inf (2002) 15]; 47 punktas).

7.5.2. Lankantis tikrintuose Komisariatuose, buvo nustatyta, kad:

7.5.2.1. Klaipėdos AVPK areštinėje įrengti 4 pasivaikščiojimo kiemeliai, kurie yra naudojami ir atitinka žmogaus teisių standartus, t. y. įrengta stoginė, apsauganti nuo saulės arba blogo oro, pastatytos šiukšliadėžės, patalpos švarios, taip pat artimiausiu metu bus įrengti suolai. Plungės ir Skuodo PK pasivaikščiojimo kiemeliai įrengti, tačiau nenaudojami. Palangos PK nėra įrengta nė vieno pasivaikščiojimo kiemelio;

7.5.2.2. Plungės ir Skuodo PK asmenys ilgalaikio sulaikymo patalpose būna laikomi 24 valandas arba ilgiau ir jiems nėra sudarytos galimybės kasdien pasivaikščioti, nors pagal minėtus CPT standartus tai privaloma užtikrinti;

7.5.2.3. šiuo metu Palangos PK ilgalaikio sulaikymo patalpos yra nenaudojamos, tačiau, jas pradėjus naudoti ir asmenis laikyti 24 valandas arba ilgiau, jiems nebūtų užtikrinamas kasdienis pasivaikščiojimas lauke;

7.5.3. Apibendrinant tai, kas išdėstyta pirmiau, galima konstatuoti, kad, laikant asmenis Komisariatų ilgalaikio sulaikymo patalpose 24 valandas arba ilgiau ir nesudarant jiems galimybių pasivaikščioti lauke, tai vertintina kaip netinkamas elgesys su sulaikytuoju.

7.6. Dėl laikomų asmenų, įskaitant užsienio valstybių piliečius, tinkamo supažindinimo su vidaus tvarkos taisyklėmis

7.6.1. Pagal Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalį, „įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs“. Todėl į Komisariatų areštines ir ilgalaikio sulaikymo patalpas patekę ir Lietuvos Respublikos piliečiai, ir užsieniečiai negali būti diskriminuojami, jiems privalo būti taikomi vienodi standartai, užsienio valstybių piliečiai turi būti jiems suprantama kalba supažindinami su savo teisėmis, pareigomis ir draudimais.

Apsaugos ir priežiūros instrukcijos 18 punkte nurodyta, jog policijos areštinės kamerosose turi būti iškabinta informacija apie Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas asmenų, laikomų policijos areštinėje, teises, pareigas, draudimus ir dienotvarkę.

CPT standartuose pabrėžiama, kad svarbu į policijos areštinę patekusius asmenis nedelsiant ir aiškiai informuoti apie jų teises. Siekiant tai užtikrinti, CPT nuomone, asmenims turėtų būti pateikiamas blankas, kuriame būtų aiškiai išdėstytos jų teisės (Šeštosios bendrosios ataskaitos [CPT/Inf (96) 21] 16 punktas ir Antrosios bendrosios ataskaitos [CPT/inf (92) 3] 37 punktas).

7.6.2. Atlikus patikrinimus dėl laikomų asmenų supažindinimo su areštinės ir ilgalaikio sulaikymo patalpų vidaus tvarkos taisyklėmis nustatyta:

7.6.2.1. visose tikrintose Komisariatuose nėra parengta areštinės ir ilgalaikio sulaikymo patalpų vidaus tvarkos taisyklių užsienio kalbomis (pvz., bent jau Europos Sąjungos ir Lietuvoje dažniausiai naudojamomis: anglų, prancūzų vokiečių ir rusų);

7.6.2.2. areštinės kameroje ir ilgalaikio sulaikymo patalpose nėra iškabinta vidaus tvarkos taisyklių.

7.6.2.3. asmenis, patalpinamus į areštinę ir ilgalaikio sulaikymo patalpas, Komisariatų pareigūnai visuomet žodžiu išsamiai ir suprantama kalba supažindina su jų teisėmis ir pareigomis, esant nurodytose patalpose;

7.6.2.4. asmenys, kurie talpinami į Klaipėdos AVPK areštinę, ne tik žodžiu supažindinami su savo teisėmis ir pareigomis, tačiau ir parašu tai patvirtina. Tokie veiksmai taip pat atliekami ir asmenis talpinant į ilgalaikio sulaikymo patalpas Plungės PK, tačiau tai nedaroma Skuodo PK.

7.6.3. Komisariatų pareigūnai talpinamus asmenis turi pasirašytinai supažindinti su jų teisėmis ir pareigomis. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad areštinės ir ilgalaikio sulaikymo patalpų vidaus tvarkos taisyklės Komisariatuose turėtų būti parengtos pagrindinėmis Europos Sąjungos ir Lietuvoje dažniausiai vartojamomis užsienio kalbomis, kad jose laikomi užsienio valstybių piliečiai jiems suprantama kalba galėtų nuolat susipažinti su savo teisėmis, pareigomis ir taikomais draudimais.

7.7. Dėl teisės aktuose nustatytų ploto reikalavimų

7.7.1. Pagal Taisyklių 80 punktą, vienam policijos areštinėje laikomam asmeniui gyvenamojo ploto dydis negali būti mažesnis kaip 5 kvadratiniai metrai (sanitarinio mazgo plotas į bendrą gyvenamąjį plotą neįskaičiuojamas). Įrengimo ir eksploatavimo reikalavimų 32.1 papunktyje numatyta, kad laikino sulaikymo patalpos bendras plotas turi būti ne mažesnis nei 5 m².

Europos Žmogaus Teisių Teismas, sprenddamas, ar dėl asmeninės erdvės trūkumo buvo pažeistas Konvencijos 3 straipsnis, kuriame įtvirtintas draudimas kankinti, patirti nežmonišką ar asmens orumą žeminantį elgesį arba baudimą, atsižvelgia į tris aspektus: 1) kiekvienas kalinamasis turi turėti asmeninę miegamąją vietą kameroje; 2) kiekvienam kalinamajam turi tekti bent 3 m² grindų ploto; 3) bendras kameros plotas turi būti toks, kad kalinamieji galėtų laisvai judėti tarp baldų. Bent vienas iš nurodytų trūkumų lemia pagrįstą prielaidą, kad kalinimo sąlygos prilygsta orumą žeminančiam elgesiui, ir dėl to pažeidžiamas Konvencijos 3 straipsnis (2012 m. sausio 10 d. sprendimas *Ananyev and Others v. Russia*, peticijos Nr. 42525/07 ir 60800/08).

7.7.2. Aplankytų policijos įstaigų areštinės kamerų (Klaipėdos AVPK), laikino (Klaipėdos AVPK, Skuodo PK, Palangos PK) ir ilgalaikio sulaikymo patalpų (Skuodo PK, Palangos PK) minimalus vienam asmeniui tenkantis plotas atitinka Taisyklių 80 punkte nustatytus reikalavimus.

Plungės PK kiekvienos iš trijų laikino sulaikymo patalpų bendras plotas yra mažesnis nei 5 m². Be to, Plungės PK ilgalaikio sulaikymo patalpose yra pastatytos dviejų aukštų lovos, todėl, apgyvendinus maksimalų sulaikytųjų skaičių, laikomam asmeniui gyvenamojo ploto dydis bus mažesnis kaip 5 kvadratiniai metrai, todėl asmenų laikymo sąlygos šiose patalpose gali prilygti orumą žeminančiam elgesiui dėl asmeninės erdvės trūkumo.

7.8. Dėl tinkamo vėdinimo ir natūralaus apšvietimo užtikrinimo

7.8.1. Tinkamos asmenų, kuriems atimta laisvė, laikymo sąlygos yra vienas iš veiksnių, į kuriuos atsižvelgiama sprendžiant, ar yra kankinimo arba kitokio žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio apraiškų. Higienos normos HN 134:2015 17 punkte nustatyta, kad gyvenamosios patalpos vėdinamos per langus, išskyrus patalpas, kuriose veikia mechaninė patalpų

vėdinimo ar kondicionavimo sistema. Pagal tarptautinius standartus reikalaujama patalpas įrengti taip, kad į jas nekliudomai galėtų patekti grynas oras, išskyrus tuos atvejus, kai įrengiama pakankama oro kondicionavimo sistema (Europos kalnimo taisyklių 18.2 punkto a papunktis). Šiems reikalavimams įgyvendinti nepakanka vien tik įrengti patalpose vėdinimo sistemą. Ji turi tinkamai veikti, todėl tais atvejais, kai patalpose juntami nemalonūs kvapai, gyno oro stygius, ventiliacijos sistema negali būti laikoma tinkamai veikiančia.

7.8.2. Plungės PK ilgalaikio ir laikino sulaikymo patalpose mechaninė vėdinimo sistema neveikė tinkamai: buvo juntami rūkalų dūmų, kiti akivaizdžiai nemalonūs kvapai. Plungės PK darbuotojai taip pat nurodė, kad mechaninės ventiliacijos sistema nėra nepakankamai veiksminga.

7.8.3. Vietose, kuriose laikomi kalnami asmenys, langai turi būti tokio dydžio, kad asmenys galėtų skaityti ir dirbti normaliomis sąlygomis, esant natūraliam apšvietimui (Europos kalnimo taisyklių 18.2 punkto a papunktis). Be to, pagal CPT standartus, policijos įstaigų areštinių kameros turėtų būti pakankamai apšviestos, t. y. apšvietimas turi būti tinkamas skaityti; pageidautina, kad kameros būtų apšviestos natūraliai (Antrosios bendrosios ataskaitos [CPT/Inf (92) 3] 42 punktas).

7.8.4. Plungės PK laikino sulaikymo patalpose nepakako šviesos, kadangi jose nėra langų, o įrengti šviestuvai per silpnai apšviečia patalpas.

7.9. Dėl patalpų švaros užtikrinimo

7.9.1. Higienos normos HN 134:2015 35 ir 37 punktuose nustatyta, kad laisvės atėmimo vietos, policijos areštinės gyvenamosios patalpos valomos laisvės atėmimo vietos vadovo nustatyta tvarka. Patalpoms, kurias pagal laisvės atėmimo vietos, policijos areštinės vidaus tvarkos taisyklės, valo patys jose laikomi asmenys (pvz., laisvės atėmimo vietos gyvenamosios patalpos, ilgalaikių pasimatymų patalpos), turi būti skirtos valymo priemonės (šepetys grindims, šluostė, šiukšlių semtuvėlis, kibiras, valikliai). Kartu pažymėtina, kad, pagal Taisyklių 9.2 punktą, policijos areštiniėje laikomi asmenys privalo nuolat rūpintis švaros bei tvarkos užtikrinimu kameroje (policijos pareigūnų nurodymu, eilės tvarka skiriamas atsakingas už tvarkos kameroje palaikymą asmuo), taigi policijos įstaigų pareigūnai yra atsakingi už tai, kas sulaikytieji kasdien palaikytų švarą ir tvarką. Tinkamas higienos sąlygų, švaros užtikrinimas laisvės apribojimo vietose yra vienas iš veiksmų, kuriuos vertina Europos Žmogaus Teisių Teismas, sprenddamas, ar dėl kalnimo sąlygų buvo pažeistas Konvencijos 3 straipsnis (sprendimas *Ananyev and Others v. Russia*; 156–159 punktai). Reikalavimą, kad asmenys policijos areštiniuose būtų laikomi švariose kameroje, pabrėžia ir CPT (Antrosios bendrosios ataskaitos [CPT/Inf (92) 3] 42 punktas).

7.9.2. Plungės PK ilgalaikio ir laikino sulaikymo patalpos patikrinimo metu buvo nešvarios ir nesutvarkytos.

7.10. Dėl tinkamo aprūpinimo teisės aktuose numatytu inventoriumi

7.10.1. Taisyklių 81 punkte nustatyta, kad kiekvienam policijos areštiniėje laikomam asmeniui skiriama lova, įrengiamos individualios spintelės maisto produktams ir higienos priemonėms laikyti, stalas, suolas arba taburetės, kabliukai drabužiams, sanitarinis mazgas, praustuvė.

7.10.2. Patikrinimų metu Plungės, Skuodo, Palangos Komisariatų ilgalaikio sulaikymo patalpose trūko spintelių kiekvienam asmeniui, kabliukų drabužiams pasikabinti.

7.10.3. Higienos normos HN 134:2015 41–42 punktuose nustatyta, kad čiužiniai, pagalvės, antklodės turi būti su užvalkalais iš nepralaidaus skysčiams, atsparaus paviršių valymo ir dezinfekcijos priemonėms audinio arba iš audinio, tinkamo skalbti ir/arba dezinfekuoti laisvės atėmimo vietoje, policijos areštiniėje esančiomis priemonėmis, pvz., dezinfekavimo kameroje. Draudžiama laisvės atėmimo vietose, policijos areštiniuose laikomų asmenų nedezinfekuotą,

neišskalbtą (neišvalytą) čiužinį, pagalvę, antklodę ir neskaltus lovos skalbinius, rankšluosčius, drabužius perduoti kitiems asmenims. Taisyklių 81 punkte taip pat nustatyta, kad policijos areštinėje laikomi asmenys aprūpinami minkštuuju inventoriu (čiužiniais, pagalvėmis, antklodėmis) ir lovos skalbiniais (dviem paklodėmis, užvalkalais, dviem rankšluosčiais); lovos skalbiniai turi būti keičiami pagal užterštumą, tačiau ne rečiau kaip vieną kartą per savaitę. Kartu atkreiptinas dėmesys į CPT 2012 m. ataskaitoje [CPT/Inf (2014) 18] (32 punktą) pateiktą rekomendaciją imtis priemonių užtikrinti, kad laikino sulaikymo patalpose nakties metu uždaryti asmenys gautų čiužinį ir apklotą.

7.10.4. Į Plungės PK pristatytiems sulaikytiems asmenims yra išduodama tik po vieną paklodę ir vieną rankšluostį, o minkštasis inventorių patikrinimo metu buvo prastos būklės (dėmėti, nešvarūs, suplyšę čiužiniai, pagalvės). Kartu pažymėtina, kad tais atvejais, kai asmenys išbūna laikino sulaikymo patalpose visą naktį (neperkeliant jų į ilgalaikio sulaikymo patalpas) ir jiems neišduodamas (Plungės PK) minkštasis inventorių (bent čiužinys ir apklotas), gali kilti asmens orumą žeminančio elgesio grėsmė.

7.10.5. Pagal Higienos normos HN 134:2015 27 punktą, švarūs skalbiniai, iki jiems patenkant į gyvenamąsias laisvės atėmimo vietos patalpas, laikomi jiems skirtose švariose uždaroose spintose arba talpyklose atskirai nuo nešvarių skalbinių. Patalpų reikalavimų 9 lentelėje, taip pat Saugos ir eksploatavimo reikalavimų 9.21 bei 9.22 papunkčiuose numatyta, kad areštines turi būti įrengiami atskiri švarios ir nešvarios patalynės sandėliai.

7.10.6. Plungės PK pažeidžiami nurodyti reikalavimai, nes švarus ir nešvarus minkštasis inventorių nėra laikomas atskirose patalpose.

7.11. Dėl sanitarinių mazgų įrengimo

7.11.1. Pagal Saugos ir eksploatavimo reikalavimų 29 punktą, kameroje turi būti įrengtas sanitarinis mazgas su 120–130 cm aukščio atskiriamąja pertvara (toks pat reikalavimas įtvirtintas ir Higienos normos HN 134:2009 20 punkte). Europos kalnimo taisyklių 19.3 punkte reikalaujama, kad kalinami asmenys turėtų galimybę naudotis sanitariniais įrenginiais, kurie būtų higieniškai ir užtikrintų privatumą. Europos Žmogaus Teisių Teismas ne kartą yra nustatęs Konvencijos 3 straipsnio pažeidimus dėl kalnimo sąlygų, kuomet kameroje nebuvo įrengti privatumą užtikrinantys sanitariniai įrenginiai (žr. sprendimą *Ananyev and Others v. Russia*).

7.11.2. Palangos PK laikino sulaikymo ir ilgalaikio laikymo patalpose sanitariniai mazgai yra atkirti viena išsine sienele, tačiau visi įėjimai yra be durelių (pertvarų), todėl neužtikrinamas sulaikytųjų asmenų privatumas.

7.12. Dėl patalpų pritaikymo asmenims su negalia

7.12.1. Neįgaliųjų konvencijos 19 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės turi imtis atitinkamų priemonių, jog užtikrintų neįgaliesiems lygiai su kitais asmenimis fizinės aplinkos, kitų visuomenei prieinamų objektų prieinamumą. Neįgaliųjų konvencijos 9 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta, kad „šios priemonės, kurios apima prieinamumo kliūčių ir trukdžių nustatymą ir pašalinimą, *inter alia* taikomos: a) pastatams [...] ir kitokiems vidaus ir lauko objektams, įskaitant [...] būstą, medicinos įstaigas ir darbo vietas [...]“.

7.12.2. Atliekant patikrinimus nustatyta, kad Komisariatų (išskyrus Klaipėdos AVPK) sulaikymo patalpos nėra pritaikytos asmenims su negalia. Plungės, Skuodo ir Palangos PK pareigūnų teigimu, prireikus, asmenys su negalia vežami į tam pritaikytas areštines patalpas Klaipėdos AVPK.

7.12.3. Taip pat nustatyta, kad Plungės PK įėjimo durys yra per siauros neįgaliojo vežimėliui, todėl negalią turintiems asmenims būtų sudėtinga patekti į komisariato patalpas. Tai

reiškia, kad gali būti pažeistos jose laikomų asmenų teisės (pvz., teisė pasimatyti su gynėju, jeigu jis turėtų negalią ir dėl to jam būtų sudėtinga patekti į patalpas, kuriose laikomas jo ginamas asmuo). Judėjimo negalią turintiems asmenims turi būti užtikrinama galimybė savarankiškai patekti į policijos įstaigas.

7.13. Dėl maitinimo organizavimo

7.13.1. Policijos areštinėje laikomi asmenys turi teisę gauti tinkamą maistą bei geriamojo vandens (Taisyklių 7.11 punktas). Policijos areštinės viršininkas turi imtis priemonių nustatytu laiku duoti policijos areštinėje laikomiems asmenis tinkamai paruoštą maistą, kurio kokybė ir kiekis turi atitikti mitybos bei šiuolaikinės higienos reikalavimus (Taisyklių 59 punktas). Nepilnamečiai turi būti maitinami 4 kartus per dieną pagal paauglių fiziologines mitybos normas (maitinimo grafikas sudaromas taip, kad tarpai tarp maitinimų būtų ne trumpesni kaip 3 ir ne ilgesni kaip 4,5 valandos), o mitybos normos bendrasis kaloringumas paskirstomas taip, kad 30 procentų sudarytų pusryčiai, 40 procentų – pietūs, 10 procentų – pavakariai, 20 procentų – vakarienė (Taisyklių 63 punktas).

7.13.2. Patikrinimų metu kalbinti darbuotojai nurodė, kad nepilnamečiai maitinami 3 kartus per dieną, jiems skirtą ketvirtą maitinimą (pavakarius) patiekiant kartu su pietumis, taip nesilaikant Taisyklių 63 punkto reikalavimų (Plungės PK, Skuodo PK).

7.13.3. Papildomai pažymėtina, jog Taisyklių 66 punkte nustatyta, kad karštas maistas turi būti išduodamas ne vėliau kaip per 2 valandas nuo jo paruošimo, įskaitant ir pristatymo laiką, o asmenims, kurie negali pavalgyti laiku, maistas gaminamas ir patiekiamas atskirai. Be to, kaip nurodyta pirmiau, pagal Taisyklių 59 punkto reikalavimus, policijos areštinės viršininkas turi užtikrinti laikomiems asmenis tinkamą paruoštą maistą, kurio kokybė ir kiekis atitiktų mitybos ir šiuolaikinės higienos reikalavimus. Pažymėtina, kad Taisyklėse nenumatytas reikalavimas reguliariai tikrinti maistą, kuris išduodamas areštinėse laikomiems asmenims. Tačiau susiklosčius praktikai, kuomet maistas patiekiamas išfasuotas po vieną patiekalą atskiruose vienkartinuose induose, ir įvertinus tai, kad dėl transportavimo jis gali greitai atšalti, itin svarbu, kad jis būtų reguliariai tikrinamas areštinės darbuotojų arba bendruomenės slaugybos, duomenis pažymint specialiaame žurnale. Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad imperatyvus reikalavimas tikrinti maistą, išduodamą asmenims, laikomiems kardomojo kalinimo ir laisvės atėmimo vietose, yra numatytas Asmenų, laikomų kardomojo kalinimo ir laisvės atėmimo vietose, maitinimo organizavimo taisyklėse, patvirtintose Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos direktoriaus 2006 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. 4/07-117 „Dėl Asmenų, laikomų kardomojo kalinimo ir laisvės atėmimo vietose, maitinimo organizavimo taisyklių patvirtinimo“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, darytina išvada, kad nesvarbu, kurioje laisvės apribojimo vietoje yra laikomi asmenys, jiems turėtų būti sudarytos vienodos sąlygos gauti tinkamą maistą. Todėl nepakankamas teisinis reglamentavimas negali būti teisėta bei pagrįsta kliūtis tinkamam asmens maitinimui ir kartu jo teisei į tinkamas laikymo sąlygas užtikrinti, neatsižvelgiant į tai, kur asmens laisvė suvaržyta.

7.13.4. Patikrinimų metu nustatyta, kad maitinimo paslaugas teikiančių įmonių paruoštas maistas, kuris patiekiamas Komisariatų ilgalaikio sulaikymo patalpose (Plungės PK, Skuodo PK) ir areštinėje (Klaipėdos AVPK) laikomiems asmenims, nėra tikrinamas (nei pareigūnų, nei bendruomenės slaugytojos). Tačiau paminėtina ankstesnių vizitų metu pastebėta geroji praktika, kuomet postinis kiekvieną kartą tikrina atvežto maisto išvaizdą, pamatuoja jo temperatūrą bei duomenis įrašo Patiekalų temperatūros matavimo žurnale arba pristatomas maistas kaskart komisariato darbuotojų vizualiai įvertinamas ir palyginamas su patvirtintu valgiaraščiu, taip užtikrinamas tinkamai paruošto maisto tiekimas laikomiems asmenims.

7.13.5. Pagal Taisyklių 67 punktą, maistą policijos areštinėje laikomiems asmenims išduodantys asmenys teisės aktų nustatyta tvarka turi būti pasitikrinę sveikatą ir išklausę

privalomojo higienos mokymo kursą. Jie taip pat turi laikytis rankų plovimo taisyklių, higienos reikalavimų dalinant maistą, pavyzdžiui, plauti / dezinfekuoti rankas, mūvėti apsaugines pirštines (Geros higienos praktikos taisyklių 6 skyrius) ir pan. Be to, specialūs reikalavimai taikomi ir maisto pervežimui, kaip antai: maisto produktams pervežti naudojamos transporto priemonės ir (arba) konteineriai turi būti švarūs, geros būklės ir gerai prižiūrėti tam, kad maisto produktai būtų apsaugoti nuo užteršimo, o kai būtina, jų dizainas ir konstrukcija turi būti tokia, kad juos būtų galima tinkamai valyti ir dezinfekuoti; kai maisto produktams pervežti naudojamos pervežimo priemonės ir (arba) konteineriai naudojami ir kitų dalykų pervežimui arba jais pervežami skirtingi maisto produktai, siekiant išvengti taršos rizikos; po kiekvieno skirtingų produktų ar dalykų pervežimo jie turi būti tinkamai išvalomi; maisto produktai dedami į pervežimo priemones ir (arba) konteinerius ir saugomi juose taip, kad taršos rizika būtų kuo mažesnė, bei turi būti palaikoma maisto produktams laikyti tinkama temperatūra (Reglamento 2 priedo 4 skyrius).

7.13.6. Patikrinimų metu pasiteiravus, ar visi pareigūnai, kurie dalina maistą, yra išklause privalomuosius higienos įgūdžių mokymo kursus, darbuotojai pripažino, kad, deja, ne visi tai yra padarę (Plungės PK, Skuodo PK, Klaipėdos AVPK).

Atliekant patikrinimus taip pat teko stebėti, kad pareigūnai, dalindami į vienkartinius indus sudėtą maistą, nenusiplovė / nedezinfekavo rankų / nemūvėjo apsauginių pirštinių (Plungės PK, Skuodo PK).

Be to, per patikrinimus buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad paruoštą valgyti maistą atsiveža patys pareigūnai tarnybiniais automobiliais, kurie nėra pritaikyti maisto pervežimui (Plungės PK, Skuodo PK).

7.14. Dėl sanavimo ir tinkamos aprangos išdavimo jos neturintiems asmenims

7.14.1. Į policijos areštines uždaryti asmenys turi būti laikomi tokiomis sąlygomis, kurios užtikrintų jiems saugią aplinką; jiems privalo būti užtikrinamos jų teisės ir teisėti interesai; su tokiais asmenimis turi būti elgiamasi taip, kad būtų išsaugota jų sveikata ir savigarba (Taisyklių 6 punktas). Vienas iš būdų tai užtikrinti – tikrinti, ar į policijos areštinę patekę asmenys nėra utėlėti, apsikrėtę niežais, jei reikia – sanuoti. Pažymėtina, kad toks reikalavimas buvo įtvirtintas Lietuvos higienos normoje HN 37:2009 „Policijos areštinės: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. V-820 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 37:2009 „Policijos areštinės: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“, kuri neteko galios nuo 2015 m. lapkričio 1 dienos. Pagal naujai patvirtintos Higienos normos HN 134:2015 29 punkto nuostatas, tik laisvės atėmimo vietoje turi būti įrengta sanitarinė švarykla, kurioje atliekamas užsikrėtusių asmenų sanavimas.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad panaikinant nuostatą, kuri įpareigoję tikrinti, ar į policijos areštinę patekę asmenys nėra utėlėti, apsikrėtę niežais, ir, esant reikalui, atlikti apsikrėtusių asmenų sanavimą, gali būti pažeisti kitų asmenų teisės ir teisėti interesai būti laikomiems saugiomis ir tinkamomis sąlygomis.

7.14.2. Papildomai pažymėtina, kad, atlikus sanitarinį švarinimą, būtina aprūpinti sanuotus asmenis sezoną atitinkančia apranga ir avalyne. Tačiau atliekant patikrinimus buvo nustatyta, kad ne visi policijos komisariatai (Plungės PK, Skuodo PK) turėjo drabužių, kuriais, esant reikalui, galėtų aprūpinti į areštinę uždarytus sanuotus asmenis.

Pažymėtina, kad tokio reikalavimo Taisyklių XI skyriuje „Policijos areštinėje laikomų asmenų aprūpinimas“, kuriame nustatyta, kaip areštinėse laikomiems asmenims turi būti užtikrinamos gyvenimo ir buitės sąlygos, nėra numatyta. Be to, ankstesnių patikrinimų policijos komisariatuose metu buvo nustatyti atvejai, kuomet dėl drabužių neparūpinimo buvo žeminamas sulaikytųjų orumas, kuomet, atlikus sanavimą ir laukiant, kol išdžius drabužiai, jiems buvo

leidžiama prisidengti išduota paklode arba antklode, išduodami iš labdaros gauti, tačiau neišskalbti drabužiai arba leidžiama apsirengti savo nešvariais drabužiais.

Taip pat primintina, kad Seimo kontrolierius Augustinas Normantas 2015 m. gegužės 21 d. ataskaitoje Nr. 2015/1-22/3D-1361 jau rekomendavo spręsti problemą dėl aprūpinimo drabužiais policijos komisariatuose, kuriuose asmenys gali būti laikomi ilgesnį laiką. Policijos departamentas, reaguodamas į Seimo kontrolieriaus rekomendaciją, nurodė, kad tai bus padaryta įtraukiant šias nuostatas į Taisykles. Siekiant užkirsti kelią orumą žeminančiam elgesiui su laikomais asmenimis, būtina kuo skubiau tobulinti esamą teisinį reguliavimą ir numatyti pareigą, kilus poreikiui, aprūpinti į areštinę uždarytus sanuotus asmenis sezoną atitinkančia švaria apranga.

7.15. Dėl galimybės skalbti drabužius ir patalynę sudarymo

7.15.1. Siekiant apsaugoti kiekvieno Komisariatų areštinėse laikomo asmens orumą bei užtikrinti jų minimalius socialiai priimtinus poreikius, būtina sudaryti tinkamas sąlygas areštinėse laikomiems žmonėms išskalbti asmeninius viršutinius drabužius ir lovos skalbinius bei juos išsidžiovinti.

Taisyklių 7.15 punkte įtvirtinta areštinėje laikomų asmenų teisė naudotis savo drabužiais, avalyne, nuosavais lovos skalbiniais. Pareiga keisti lovos skalbinius ne rečiau kaip kartą per savaitę yra numatyta tik dėl įstaigos išduotų lovos skalbinių (Taisyklių 82 p.). Be to, pagal numatomą teisinį reglamentavimą (Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso pakeitimus) ir CPT rekomendacijas, asmenys areštinėse turėtų būti laikomi kuo trumpiau. Tokiu atveju, manytina, į areštines uždarytiems asmenims nekiltų poreikis skalbti savo asmeninę aprangą. Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kad neretai asmenys areštinėse išbūna gana ilgą laiką (atskirais atvejais – ir daugiau nei metus), manytina, kad šiuo metu yra poreikis spręsti areštinėje laikomų asmenų aprangos ir asmeninės patalynės skalbimo bei džiovinimo klausimą, kol nebus priimti Administracinių nusižengimų kodekso pakeitimai ir asmenys areštinėse bus laikomi neilgą laiką tarpą.

7.15.2. Patikrinimų metu nustatyta, kad Klaipėdos AVPK areštinėje laikomi asmenys savo aprangą skalbia patys, jiems paprašius, duodamas nedidelis kibiras ir skalbimo priemonių. Išskalbtus drabužius ir patalynę jie yra priversti džiovinti pakabinę ant įvairaus kietojo inventoriaus (lovos atlošų, suolų, radiatorių, virvių ir kt.), dėl to kameroje atsiranda drėgmės, trūksta oro, slopinama pro langus sklindanti natūrali šviesa). Taigi, darytina išvada, tokios sąlygos išskalbti asmeninius viršutinius drabužius ir patalynę bei išskalbtus skalbinius išsidžiovinti nelaikytinos tinkamomis.

7.16. Dėl privatumo užtikrinimo atliekant medicininę apžiūrą; pirmosios pagalbos vaistinėlės laikymo

7.16.1. Pagal Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalį, paciento privatus gyvenimas yra neliečiamas. Visa informacija apie paciento buvimą sveikatos priežiūros įstaigoje, gydymą, sveikatos būklę, diagnozę, prognozes ir gydymą, taip pat visa kita asmeninio pobūdžio informacija apie pacientą turi būti laikoma konfidencialia (šio įstatymo 8 str. 3 d.).

7.16.2. Patikrinimų metu nustatyta, kad tais atvejais, kuomet sveikatos priežiūros specialistai laikomus asmenis apžiūri policijos komisariatuose, kuriuose yra tik ilgalaikio sulaikymo patalpos, kyla grėsmė pažeisti asmenų privatumą, kadangi tokie žmonės sveikatos priežiūros specialistų yra apžiūrimi arba kameroje (stebint ir kitiems kameroje esantiems sulaikytiesiems), arba koridoriuje šalia kamerų (Plungės PK, Skuodo PK, Palangos PK). Tokiu būdu kitiems,

pašaliniamis, žmonėms sudaromos sąlygos stebėti medicininės apžiūros procesą ir girdėti konfidencialią informaciją.

7.16.3. Lietuvos medicinos normos MN 129:2004 2 priedo I skyriuje „Areštinės medicinos punkto (kabineto) pirmosios medicinos pagalbos vaistinėlės aprašymas“ konkrečiai nurodyta, kokie vaistiniai preparatai ir medicinos pagalbos priemonės gali būti laikomos vaistinėlėje. To paties skyriaus 5 punkte numatyta, kad vaistinėlė turi būti nuolat atnaujinama ir papildoma, o 7 punkte nurodytas draudimas vaistinėlėje laikyti pasibaigusio tinkamumo vartoti laiko ir netinkamos kokybės vaistus bei medicinos priemones.

7.16.4. Atliekant patikrinimus nustatyta, kad Plungės PK budėtojų dalyje (vienoje iš dviejų) laikomoje vaistinėlėje (pirmosios pagalbos rinkinyje) esančių medicininės pagalbos priemonių galiojimo laikas buvo pasibaigęs.

IV. IŠVADOS

8. Apibendrinus nustatytas aplinkybes, susijusias su sulaikytųjų asmenų teisėmis ir jų laikymo sąlygomis Komisariatų areštinėse, ilgalaikio ir laikino sulaikymo patalpose, bei atsižvelgiant į ataskaitos II ir III dalis, pažymėtina, kad:

8.1. pareigūnų darbo patalpos (arba dalis jų) neremontuotos, t. y. grindų, sienų dangos bei baldai nusidėvėję, nesudarytos sąlygos nusiprausti (nėra dušo), nėra sporto salės (Skuodo ir Plungės PK); pareigūnų darbo kabinetuose trūksta oro (netinkamai įrengta (neefektyvi) vėdinimo sistema (Palangos PK));

8.2. ne visuomet nurodomi (arba nurodomi klaidingai) duomenys apie asmenų patalpavimo ir laikino / ilgalaikio sulaikymo patalpas ir išleidimo iš jų laiką;

8.3. Komisariatų kompiuterių siauro formato ekranuose matomos ne visos Elektroninio registro parinktys, todėl nėra galimybės naudotis šia programa visa apimtimi;

8.4. neužtikrinamas privatumas laikomiems asmenims naudojantis sanitariniu mazgu: vaizdo stebėjimo kameros ilgalaikio sulaikymo kameroje įrengtos taip, jog galima matyti ir dalį sanitarinio mazgo erdvės, be to, įrengti sanitariniai mazgai neturi įėjimo durelių (Palangos PK);

8.5. laikino sulaikymo patalpose neblaivūs asmenys laikomi viršijant 5 val. terminą;

8.6. ilgalaikio sulaikymo patalpose 24 valandas arba ilgiau laikomiems asmenims nesudaromos galimybės pasivaikščioti lauke (Plungės ir Skuodo PK);

8.7. nėra parengta areštinės ir ilgalaikio sulaikymo patalpų vidaus tvarkos taisyklių užsienio kalbomis (visi Komisariatai);

8.8. areštinės ir ilgalaikio sulaikymo patalpose nėra iškabinta vidaus tvarkos taisyklių (visi PK);

8.9. asmenys pasirašytinai nesupažindinami su jų teisėmis ir pareigomis būnant ilgalaikio sulaikymo patalpose (Skuodo PK);

8.10. laikino sulaikymo patalpos neatitinka teisės aktuose nustatytų ploto, vėdinimo ir apšvietimo reikalavimų, o ilgalaikio sulaikymo patalpose pastatytos dviejų aukštų lovos, todėl sudaromos prielaidos kilti grėsmei, kad tokiose patalpose laikomų asmenų gyvenimo sąlygos gali prilygti orumą žeminančiam elgesiui dėl asmeninės erdvės trūkumo (Plungės PK);

8.11. laikino ir ilgalaikio sulaikymo patalpose esantiems asmenims nėra užtikrinamas teisės aktuose numatytas inventorių: individualios spintelės, kabliukai drabužiams (Palangos, Plungės, Skuodo PK), nėra tinkamai užtikrinama švara, švarus ir nešvarus minkštasis inventorių nėra laikomas atskirose patalpose arba spintose (Plungės PK);

8.12. asmenys nėra aprūpinami minkštuoju inventoriumi (čiužiniu ir apklotu) tuomet, kai jie laikomi laikino sulaikymo patalpose nakties metu (Plungės PK);

8.13. asmenų laikymo patalpos nėra pritaikytos judėjimo negalią turintiems asmenims (Palangos, Plungės, Skuodo PK); dėl siaurų įėjimo durų asmenys su vežimėliu negali savarankiškai patekti į policijos komisariato patalpas (Plungės PK);

8.14. nepilnamečiai maitinami 3 kartus per dieną, nesilaikant teisės aktuose nustatytų laiko intervalų tarp maitinimų (Plungės PK, Skuodo PK);

8.15. maitinimo paslaugas teikiančių įmonių paruoštas maistas, kuris patiekiamas Komisariatų ilgalaikio sulaikymo patalpose (Plungės PK, Skuodo PK) ir areštinėje (Klaipėdos AVPK) laikomiems asmenims, nėra tikrinamas;

8.16. ne visi pareigūnai, kurie dalina maistą, yra išklaušę privalomuosius higienos įgūdžių mokymo kursus (Plungės PK, Skuodo PK, Klaipėdos AVPK); nesilaikė higienos reikalavimų dalinant maistą (Plungės PK, Skuodo PK);

8.17. paruoštą valgyti maistą į PK pareigūnai pristato patys savo tarnybiniais automobiliais (Plungės PK, Skuodo PK);

8.18. ne visi Komisariatai turėjo drabužių, kuriais, esant reikalui, galėtų aprūpinti į areštinę uždarytus sanuotus asmenis (Plungės PK, Skuodo PK);

8.19. areštinėse laikomiems asmenims nesudarytos tinkamos sąlygos išsiskalbti asmeninius viršutinius drabužius ir patalynę bei išskalbtus skalbinius išsidžiovinti (Klaipėdos AVPK);

8.20. sudaromos prielaidos pažeisti asmenų privatumą, kuomet jie sveikatos priežiūros specialistų yra apžiūrimi arba kamerose (stebint ir kitiems kameroje esantiems sulaikytiesiems), arba koridoriuje šalia kamerų (Plungės PK, Skuodo PK, Palangos PK);

8.21. budėtojų dalyje (vienoje iš dviejų) laikomoje vaistinėlėje (pirmosios pagalbos rinkinyje) esančių medicininės pagalbos priemonių galiojimo laikas buvo pasibaigęs (Plungės PK);

V. REKOMENDACIJOS

9. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 19¹ straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, rekomenduoja Lietuvos Respublikos generaliniam policijos komisarui Linui Pernavui imtis priemonių užtikrinti, kad:

9.1. policijos valdymo funkcijai vykdyti būtų įsigyjami tokia kompiuterinė ir programinė įranga, kuri Elektroniniu registru leistų naudotis visa apimtimi;

9.2. būtų patobulintas policijos įstaigų areštinių veiklą numatantis teisinis reglamentavimas, įtvirtinant:

9.2.1. reikalavimą turėti drabužių, kuriais, esant reikalui, galėtų aprūpinti į areštinę uždarytus sanuotus asmenis, atsargas;

9.2.2. reikalavimą nakties metu į laikino sulaikymo patalpas uždaromus asmenis aprūpinti minkštuoju inventoriumi (bent čiužiniu ir apklotu);

9.3. policijos įstaigose būtų užkirstas kelias šioje ataskaitoje nurodytiems žmogaus teisių pažeidimams.

10. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 19¹ straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, rekomenduoja Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Alfonsui Motuzui imtis priemonių užtikrinti, kad:

10.1. būtų apsvarstyta galimybė pertvarkyti įrengtą vėdinimo sistemą taip, kad ji veiktų tinkamai (Palangos ir Plungės PK);

10.2. būtų numatytos lėšos patalpų (arba dalies jų) remontui, dušo ir sporto salės pareigūnams įrengimui (Skuodo ir Plungės PK);

10.3. būtų sumontuoti laikikliai su dezinfekavimo skysčiu (visi Komisariatai);

10.4. Elektroniniame registre visuomet būtų nurodomi tikslūs duomenys apie asmenų patalpavimo į laikino / ilgalaikio sulaikymo patalpas ir išleidimo iš jų laiką (visi Komisariatai);

10.5. būtų užtikrintas sulaikymo patalpose laikomų asmenų privatumas naudojantis sanitariniu mazgu (tiek stebint patalpas, tiek įrengiant įėjimo dureles) (Palangos PK);

10.6. apklausos patalpose būtų įrengtos vaizdo stebėjimo kameros (Klaipėdos AVPK);

10.7. laikino sulaikymo patalpose asmenys nebūtų laikomi ilgiau kaip 5 valandas (visi Komisariatai);

10.8. laikant asmenis Komisariatų ilgalaikio sulaikymo patalpose ilgiau nei 24 val., jiems būtų sudarytos galimybės pasivaikščioti lauke (Plungės ir Skuodo PK);

10.10. areštinės ir ilgalaikio sulaikymo patalpų vidaus tvarkos taisyklės būtų parengtos užsienio kalbomis (visi Komisariatai);

10.11. areštinėje ir ilgalaikio sulaikymo patalpose būtų iškabintos vidaus tvarkos taisyklės (visi Komisariatai);

10.12. asmenys pasirašytinai būtų supažindinami su savo teisėmis ir pareigomis būnant ilgalaikio sulaikymo patalpose (Skuodo PK);

10.13. būtų pertvarkytos ir įrengtos teisės aktuose nustatytus ploto ir apšvietimo reikalavimus atitinkančios laikino sulaikymo patalpos, o ilgalaikio sulaikymo patalpose panaikintos dviejų aukštų lovos (Plungės PK);

10.14. laikino sulaikymo ir ilgalaikio sulaikymo patalpose esantiems asmenims būtų užtikrintas teisės aktuose numatytas inventorių: individualios spintelės, kabliukai drabužiams (Palangos, Plungės, Skuodo PK), tinkamai palaikoma švara laikino sulaikymo ir ilgalaikio sulaikymo patalpose, švarus ir nešvarus minkštasis inventorių laikomas atskirose patalpose arba spintose (Plungės PK);

10.15. asmenų laikymo patalpos būtų pritaikytos turintiesiems judėjimo negalią (Palangos, Plungės, Skuodo PK); įėjimo durys netrukdytų asmenims su vežimėliu savarankiškai patekti į policijos komisariato patalpas (Plungės PK);

10.16. nepilnamečiams, laikomiems laisvės apribojimo vietose, maitinimas būtų organizuojamas pagal Taisyklių 63 punkto reikalavimus (Plungės PK, Skuodo PK);

10.17. maitinimo paslaugas teikiančių įmonių paruoštas maistas būtų reguliariai tikrinamas (Plungės PK, Skuodo PK, Klaipėdos AVPK);

10.18. visi pareigūnai, kurie dalina maistą, būtų išklause privalomuosius higienos įgūdžių mokymo kursus (Plungės PK, Skuodo PK, Klaipėdos AVPK); dalindami maistą laikytųsi higienos reikalavimų (Plungės PK, Skuodo PK);

10.19. tarnybiniais automobiliais vežamas maistas būtų apsaugotas nuo taršos rizikos (Plungės PK, Skuodo PK);

10.20. areštinėse laikomiems asmenims būtų sudarytos tinkamos sąlygos išskalbti asmeninius viršutinius drabužius ir patalynę bei išskalbtus skalbinius išsidžiovinti (Klaipėdos AVPK);

9.20. būtų apsaugotas asmenų privatumas, kuomet žmonės sveikatos priežiūros specialistų yra apžiūrimi arba kamerose, arba koridoriuje šalia kamerų (Plungės PK, Skuodo PK, Palangos PK);

9.21. pirmosios pagalbos vaistinėls būtų reguliariai peržiūrimos ir, jei reikia, atnaujinamos (Plungės PK).

11. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LR SKĮ 19¹ straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi bei 19 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 20 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai:

11.1. rekomenduoja patobulinti esamą teisinį reguliavimą ir visuomenės sveikatos saugos reglamentuose numatyti pareigą сануoti į policijos komisariatus uždaromus asmenis, kurie užsikrėtę utelėmis ir/arba niežais;

11.2. prašo šios institucijos pateikti išsamią informaciją apie tarpžinybinės darbo grupės, skirtos neblaivių asmenų pristatymo į atitinkamą įstaigą klausimui spręsti, darbo rezultatus.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19^l straipsnio 6 dalimi apie Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2016 m. rugsėjo 29 dienos.

Kompetentingos institucijos turi konsultuotis su Seimo kontrolieriumi dėl rekomendacijų galimų įgyvendinimo priemonių.

Seimo kontrolierius, Įstaigos vadovas

Augustinas Normantas